

Datum
2017-08-22

Dnr

Tillhör bredband via koppar respektive fiber inte samma marknad?

Enligt den av kommissionen givna marknadsdefinitionen tillhör bredband via koppar, fiber och kabel-tv samma marknad. PTS framhåller ett antal argument varför bredband via koppar respektive fiber inte tillhör samma marknad i Sverige.

Analysen inleds av PTS med att pröva utbytbarhet i efterfrågesidan, dvs om det sett ur slutkundernas perspektiv finns skäl att dra slutsatsen att bredband via koppar respektive fiber inte är på samma marknad. Vi har full förståelse för att det finns nationella variationer inom EU och att i vissa länder kan marknaden vara olika. Region Sörmland håller med om att det finns skillnader och att dessa sannolikt ökar, sett ur slutkundernas perspektiv.

Att vid en prövning av utbytbarhet i slutkundsledet utgå från en *kärnprodukt* kan vara ett lämpligt förfarande för att göra en systematisk analys. Den av kommissionen föreslagna marknaden innefattar bredband både koppar, kabel-tv och fiber. Region Sörmland anser att det oundvikligen snedvrider utfallet när PTS som *utgångspunkt* för analysen väljer en kärnprodukt som inte är teknikneutral, i synnerhet som det avser slutkundsmarknaden. Med bredband via fiber som utgångspunkt resulterar analysen föga förvånande i att bredband via koppar inte är på samma marknad som bredband via fiber. Vi anser det mer lämpligt att utgå från något som är mer teknikneutralt, t ex bredband i vissa intervall avseende prestanda och kvalitet. PTS val av ”bredband via fiber” som analysens utgångspunkt görs dessutom med bristfällig koppling till fakta och slutsatserna bygger därför inte på den robusta grund som skulle önskas.

Enligt PTS bedömning är konsumenter som bytt från en anslutning via xDSL till en anslutning via fiber inte benägna att byta tillbaka till den tidigare anslutningsformen. Som vi förstår det anser PTS att detta är ett tungt argument för att bredband via koppar respektive fiber inte tillhör samma marknad. Detta tycker vi bygger på en förenkling av verkligheten. I princip samtliga i Sörmland som skaffar fiber har tidigare haft kopparledning och ett bärande argument i kampanjbudskapen för fiber adresserar just fördelarna i förhållande till bredband via koppar. Fiber är den största konkurrenten till koppar, men de befinner sig ändå inte på samma marknad? Region Sörmland håller med om att ytterst få hushåll eller företag skulle kunna tänka sig att

byta tillbaka till bredband via koppar när de väl har investerat i fiber, men vi ställer oss tveksamma till om detta är ett tillräckligt relevant argument för att separera marknaderna. Ett närbesläktat argument som PTS framför varför bredband via koppar och fiber inte tillhör samma marknad är att PTS gör bedömningen att över 90 procent av alla hushåll och småföretag kommer ha tillgång till bredband via fiber eller kabel-tv år 2020. Även om Region Sörmland inte motsätter sig PTS uppfattning avseende detta har vi svårt att följa hur det ger slutsatsen att bredband via koppar därmed inte tillhör samma marknad.

Enligt PTS uppfattning finns ett antal slutkunder som väljer att avstå från fiberanslutning när denna möjlighet ges och att det kan bero på att de inte anser att kostnaden är motiverad utifrån deras behov. Region Sörmland delar PTS uppfattning att det finns ett antal slutkunder som väljer att avstå från fiberanslutning när denna möjlighet ges. Enligt vår erfarenhet av marknaden i Sörmland är det uppskattningsvis inte ens hälften av de slutkunder som idag erbjuds fiber som anser sig vara i absolut behov av snabbare bredband än de kan få via xDSL. Det är dock vanligtvis något fler som ändå väljer att köpa fiber genom att de är oroliga för att koptarn snart läggs ner, eller att de tänker att det höjer värdet på fastigheten etc. Enligt vår mening kan det därför i denna marknadsavgränsning vara missvisande att fästa alltför stor vikt vid slutkundernas faktiska köpval eftersom kundbehoven som motiverar fiberköpen är bredare och inkluderar fler aspekter än pris och prestandan på bredbandstjänsterna, vilket vi anser att PTS bortser från.

I takt med att de genomsnittliga kundernas behov av höga kommunikationshastigheter ökar är det rimligt att anta tillräckligt många kunder inte längre anser att koptarnätet kan erbjuda en acceptabel tjänst som motsvarar behoven. I Sörmland upplever vi inte att det ännu har inträffat och för att kunna göra en tillräckligt säker bedömning av om så kommer ske under de närmaste åren anser vi att PTS bör utföra en mer teknikneutral analys som tydligare utgår från kundbehoven.

Vi anser att det finns skäl för PTS att tydligare följa analysens procedur och som ett första steg tydligt definiera bredbandstjänstens produkttegenskaper innan substitutionsanalysen inleds. Vad vi förstår så menar PTS att man har gjort detta men för oss är det ytterst oklart vilka produkttegenskaper PTS utgår ifrån i analysen, det förefaller snarare variera beroende på vilken slutsats PTS önskar komma till i de olika avsnitten. Vi skulle gärna se en ökad tydlighet avseende detta.

Region Sörmland anser att analysen om bredband via koppar och fiber tillhör samma marknad bör göras med en mer teknikneutral utgångspunkt och kärnprodukt som inte snedvrider utfallet. Vidare bör analysen underbyggas av mer fakta och helhetsbild.

Tillhör bredband till småhus respektive flerfamiljshus inte samma marknad?

Som vi förstår det är PTS preliminära slutsats att fiberbaserat bredband till enfamiljshus (SDU) och små flerfamiljshus (MDU-small) inte bör anses vara samma grossistmarknad som till större flerfamiljshus (MDU-large). Region Sörmland håller med om att det finns skillnader mellan de olika delmarknaderna men upplever att redovisade fakta och analys inte helt överensstämmer med situationen i Sörmland.

Vi noterar att PTS analys delar upp marknaden utifrån olika byggnader och uteslutande är fokuserad på hushåll trots att även småföretag inkluderas i den relevanta marknaden. Det finns således närmare en miljon småföretag som PTS har bortsett från i analysen och som till betydande del finns i de aktuella fastighetstyperna, SDU och MDU. Det finns vidare ett stort antal andra typer av byggnader som PTS helt har exkluderat från analysen och vi anser att konsekvensen av det innebär alltför stora förenklningar. Vi tror att slutsatserna hade kunnat bli annorlunda om analysen gjordes på mer verklighetsnära förutsättningar där alla typer av köpare och byggnader inkluderas.

PTS bärande orsaksresonemang är, vad vi förstår, att det är endast till större flerfamiljshus med minst 10 st lägenheter som det är affärsmässigt och ekonomiskt motiverat med parallelltablering av fiber till byggnaden. PTS resonemang avseende detta är förvisso till stora delar korrekt, åtminstone sett till hur vi upplever situationen i Sörmland. Förutsättningarna för parallelltablering skiljer sig beroende på den potentiella tjänsteintäkten i en byggnad men PTS tar inte hänsyn till alla byggnader med blandat boende. I många MDU:er finns det företag som har hyresgäster som motiverar parallelltablering och vi upplever generellt att PTS analys är alltför förenklad och ger inte en korrekt bild av verkligheten. Vi upplever det kan vara minst lika stora skillnader i förutsättningar för parallelltablering mellan tätort och landsbygd som mellan SDU och MDU. Gränserna är dessutom flytande och beskrivs inte med den tydlighet som bör finnas för att motivera en uppdelning.

Vi noterar också att PTS inte har tagit hänsyn till att det dessutom finns ett stort antal byggnader och objekt som är relevanta för fiberslutning som inte är fastboende SDU eller MDU, t ex lagerlokaler, kontorsfastigheter och industrilokaler men även andra typer av objekt som pumpstationer, övervakningskameror, radiobasstationer för mobilnät eller WiFi etc. När alla dessa olika typer av byggnader blandas i ett avgränsat geografiskt område, vilket är vanligt förekommande i Sörmland, är det svårt att dra de slutsatser PTS föreslår. I det perspektivet upplever vi det tveksamt att marknaden är rimlig, att en delmarknad utgörs av SDU:er och MDU:er med upp till tio lägenheter.

När vi närmar oss slutet på den aktuella analysperioden, dvs år 2020, kommer sannolikt en betydande andel av byggnaderna vara "homes passed" av både en och två fiberoperatörer, ibland fler. Kostnaden för att efteransluta enskilda fastigheter är förvisso relativt hög idag men när marknaden bli mer mättad finns skäl att tro att fiberoperatörerna kommer göra detta mer effektivt och till lägre kostnad. Dessutom är det högst sannolikt att den genomsnittliga intäkten per kund (ARPU) ökar under perioden och att förutsättningarna för paralleletablering då förändras. För tre år sedan ansågs det nästan omöjligt att bygga fiber till villor, i synnerhet på landsbygden. Idag sker detta i stor utsträckning, även utan bidrag. Även om aspekten med paralleletablering förvisso är en relevant variabel att undersöka i analysen är det enligt vår mening inte möjligt att dra de långtgående framåtblickande slutsatser som PTS här gör. Vi ställer oss tveksamma till att PTS uppdelning av produktmarknaden i SDU och MDU är motiverad och lämplig - utifrån de fakta som PTS presenterar och som Region Sörmland upplever situationen i Sörmland.

Dessutom har vi kända fall med paralleletablering i villaområden och många fall där operatörer undersöker förutsättningarna för fiberetablering, trots att de vet att det redan finns där, t ex från ett stadsnät.

PTS gör vidare bedömningen att; "det inte finns företag som snabbt och utan avsevärda kostnader och kommersiella risker kan börja tillhandahålla lokalt tillträde till nätinфраstruktur till MDU eller SDU och därmed ingen utbytbarhet från utbudssidan som utövar konkurrenstryck på befintliga aktörer inom de båda segmenten". Vad vi förstår menar PTS att en operatör som bygger fiber med fokus på enfamiljshus inte har möjlighet att bredda sin verksamhet till att även inkludera flerfamiljshus och att detta är ett relevant argument varför marknaderna bör separeras. Utifrån förhållandena i Sörmland ter sig inte denna slutsats i linje med den verklighet vi upplever. I stort sett är det samma aktörer som bygger fiber till SDU som till MDU. Vad gäller stadsnäten har flera av dem inledningsvis haft fokus på flerfamiljshus för att sedan med hanterbara kommersiella risker ökat fokus på fiber till villor. Vi ser också att när operatörer nu investerar i fiber i ett visst geografiskt område adresserar de alla typer av kunder, dvs både SDU och MDU. Tidigare var kampanjerna mer ofta avgränsade till viss typ av objekt, t ex villor. Vi uppfattar att trenden nu snarare är i motsatt riktning mot vad PTS beskriver. Med det ökade utbudet av (tillräckligt) konkurrensneutrala kommunikationsoperatörer som kan hantera både SDU och MDU kunder upplever vi att det har blivit ökad utbytbarhet från utbudssidan. Enligt våra erfarenheter torde det vara relativt få aktörer som aktivt exkluderar SDU eller MDU i sin marknadsbearbetning. Vad gäller affärsmodellen "öppen fiber" förekommer den i stor utsträckning i båda segmenten, vilket torde tala för att det finns betydande likheter. Förekomsten av ett flertal kommunikationsoperatörer som har tjänsteerbjudanden riktade till båda kundgrupperna gör att det är låga trösklar för en fiberoperatör att rikta sig till två segmenten, SDU och MDU.

Region Sörmland anser att analysen av om bredband till småhus respektive flerfamiljshus tillhör samma marknad bör grunda sig mer på empiri och fakta och mindre på antaganden om hur framtida affärsmodeller och operatörernas investeringsbeslut eftersom dessa har visat sig vara i princip omöjliga att förutspå.

Är varje enskilt bredbandsnät är en egen marknad?

Vad vi förstår är PTS uppfattning att förutsättningar för paralleletablering i praktiken saknas på villamarknaden (SDU) och att det i sin tur innebär det att en nätägare har marknadsstyrka genom redan anslutna fastigheter, liknande ett naturligt monopol, och någon direkt konkurrens från andra nätägare finns sannolikt inte. Region Sörmland håller med PTS om att det är osannolikt att en villaägare som nyligen har köpt fiber för 20 Tkr skulle vara villig att köpa fiber från en annan aktör för 20 Tkr enbart för att den första aktörerna höjer priset på tjänsterna med 10 procent. Att med det som grund dra slutsatsen att varje nätägare med SDU-kunder har ett mer eller mindre bestående monopol på sin SDU-kundbas anser vi inte vara tillräckligt underbyggt. Den naturliga förklaringen till att det är en låg grad av paralleletablering till SDU:er idag är att den marknaden fortfarande är i inledningen av utbyggnaden och operatörernas fokus ligger nu på att fiberansluta de kunder som har koppar. Det säger således inget om de faktiska långsiktiga förutsättningarna för paralleletablering.

Vidare anger PTS att alla nätägare som PTS intervjuat har meddelat att det inte är aktuellt för dem att paralleletabla sig i något villaområde. Det är förvisso möjligt att PTS erhåller dessa svar, men i Sörmland ser vi empiri för att detta inte är helt överensstämmande med operatörernas faktiska agerande på marknaden. Vad gäller "homes passed" kommer det ske en ökning av antal villahushåll som passeras av fiber från fler än en aktör. För de villahushåll som redan är fiberanslutna finns kanalisering redan på tomten och förutsättningarna för paralleletablering anser vi inte vara så utsiktslösa att det rör sig om en monopolsituation avgränsat för varje nät.

Även om man kommer till slutsatsen att fiberbaserat bredband till SDU och små MDU:er är en egen marknad förefaller det sakna logik att avgränsa marknaden till respektive operatörs nät. För en enskild operatör som har en mindre andel av kundbasen i SDU-segmentet förefaller det helt ologiskt och orimligt med den avgränsning som PTS föreslår.

Region Sörmland anser att analysen av om varje enskilt bredbandsnät är en egen marknad bör grunda sig på mer adekvat fakta och mindre spekulation om operatörernas framtida affärsintresse för paralleletablering. Det är naturligt att paralleletableringen är låg när marknaden fortfarande är i tillväxt och det säger lite om graden av marknadsmakt i ett framåtblickande perspektiv. Hur framtiden ser ut avseende detta har visat sig vara svårt att förutspå.

Är bredband via kabel-tv inte en relevant marknad att reglera?

I förslaget till beslut beskriver PTS kabel-tv nät som en teknik och affärsmodell som märkbart skiljer sig från fiber-LAN. Enligt vår uppfattning överdrivs skillnaderna i PTS beskrivning och att det i realiteten finns mer likheter än skillnader. I båda fallen är det fastighetsägaren som äger fastighetsnätet i flerfamiljshuset, oavsett om det är byggt med kabel av fiber, coax eller ethernet kat5. I samtliga teknikfall erbjuds oftast alla tjänsterna telefoni, tv-utbud och snabbt bredband. Prissättningen till slutkunderna och till fastighetsägarens mycket lika. Fiberkabeln fram till fastigheten ägs förvisso sällan av Com Hem men detta är även vanligt förekommande för aktörer med fiber-LAN så det är inte tillräckligt särskiljande i vår mening. Även fiber-LAN består ju av små öar som knyts samman med hyrda fiberaccessnät. Som vi uppfattar aktörernas erbjudanden till MDU är det kabeltypen i fastigheten det som främst skiljer dom åt. De traditionella kabel-tv näten använder coaxkabel och de övriga använder ethernetkabel. Det är fortfarande mindre vanligt med fiberkabel inne i fastigheterna. Kommunikationsutrustningen som används för de olika kabeltyperna, ethernet och coax, skiljer sig också åt men båda nättyperna leverera digital IP-tv, IP-telefoni och IP-bredband. Com Hem kan erbjuda analog tv men det är en tjänst som efterfrågas allt mer sällan så den torde inte kunna vara tillräckligt särskiljande.

Som vi förstår PTS slutsats skall inte kabel-tv marknaden regleras beroende på att PTS uppfattning att kabel-tv inte medger fullt eller delat tillträde för kostnadseffektiv produktion av fasta bredbandstjänster. Utan att vara experter på kabel-tv nätens teknik finner vi det märkligt att det finns andra länder i EU som har valt att reglera kabel-tv i grossistledet, tekniken fungerar väl rimligtvis på samma sätt i Sverige. Att något eventuellt kan bli tekniskt utmanande att reglera tillträde till kan rimligen inte vara ett relevant argument i analysen avseende marknadsavgränsning. Region Sörmland kan se att det kan finnas relevanta argument för att separera bredband via kabel-tv som en egen marknad baserat på dess unika särskiljande egenskaper. Vi delar dock inte PTS slutsats att det är en marknad som inte är möjlig eller meningsfull att försöka reglera.

Bredband via kabel-tv med ser ut att finnas kvar i många år framöver som konkurrenskraftigt alternativ till fiber-LAN. Att det i Sverige inte finns en fungerande teknik på plats för att erbjuda grossist-tillträde upplever vi inte vara ett relevant argument för varför en marknad inte skall regleras, det kan som vi ser det

snarare en indikation på motsatsen. Standarden för bredband via coax har utvecklats de senaste åren och vi tror att PTS skulle behöva göra en uppdatering av omvärldsbilden inom detta område, i synnerhet med tanke på att kabel-tv-näten är en så vanligt förekommande anslutningstyp i Sverige där det i princip råder monopol. Vad vi förstå kan det vara så att nya kabel-tv-nät byggs med modernare teknik och inte heller alltid med coaxkabel.

Region Sörmland anser att analysen av om bredband via kabel-tv är dåligt uppdaterad i förhållande till nuläget på marknaden och teknikutvecklingen. Att PTS i detta läge inte har en klar uppfattning om utformningen av ett tillträde på grossistnivå i kabel-tv nät kan rimligtvis inte vara av relevans för marknadsavgränsningen.